

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande NTI Gymnasiet Kristianstad med NTI
Gymnasiet Ellips AB som huvudman i Kristianstad kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av NTI Gymnasiet Kristianstad med NTI Gymnasiet Ellips AB som huvudman i Kristianstads kommun avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

NTI Gymnasiet Kristianstad uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

NTI Gymnasiet Kristianstad uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Stärk arbetet mot vilseledande genom att utforma bedömningssituationer som minskar risken för fusk
- Följ upp bedömningssituationerna och ta hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande
- Stärk arbetet mot vilseledande genom att följa skolenhetens gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Uppföljning

NTI Gymnasiet Ellips AB ska senast **den 16 april 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder.

Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2026:3798 för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn möjliggör för lärarna att arbeta med bedömning och betygssättning på ett sätt som stärker lärarnas beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid avsatt för att arbeta med bedömning och betygssättning och att de inom ramen för detta även inkluderar frågor som handlar om att motverka och upptäcka fusk. Av intervju med rektorn och lärarna samt av dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av framgår att lärarna vid olika tillfällen under läsåret arbetar både gemensamt och enskilt med att planera och utforma bedömningssituationer. Lärarna berättar att de i detta arbete tar hänsyn till risken för vilseledande. Rektorn och lärarna uppger att mycket av arbetet sker i gemensamma mötesformer, såväl ämnes- som arbetslagsvis som i skolgemensamma sammanhang där alla lärare på skolan samverkar. Intervjuade lärare uppger också att rektorn ser till att de vid behov får extra tid för att kvalitetssäkra sina bedömningar. Enligt lärarna inhämtar rektorn information från dem om hur de bedriver sitt arbete med att utveckla sin bedömningspraktik, bland annat genom att rektorn deltar på arbetslagsmöten och då även får rapporter från lärarnas ämneslagsmöten. Vid behov ser rektorn till att lärarna får extra tid att säkerställa sina bedömningar.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det finns tid och forum för lärarna att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna regelbundet samverkar med varandra och att de inom ramen för denna samarbetar för att motverka och upptäcka fusk. Lärarna uppger att de har två fasta tider per vecka för samverkan och att de då bland annat brukar diskutera frågor som rör fusk. Lärarna får ofta i uppdrag från rektorn att förbereda inför arbetet och sitter sedan exempelvis i mindre grupper och arbetar vid mötet. Enligt rektorn deltar hen ofta vid lärarnas gemensamma möten och håller sig på så sätt uppdaterad om hur arbetet fortskrider. Rektorn uppger att arbetet mot fusk är viktigt och förutsättningarna mellan olika ämnen varierar, varför arbetet också behöver få ta tid. Skolan har även samarbete med andra skolor inom koncernen i regionen, där lärarna samverkar i arbetet mot fusk. Samtliga lärare deltar i det gemensamma arbetet, inklusive de som arbetar deltid.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling gällande fusk och erbjuder vid behov sådan kompetensutveckling.

Av granskningen framgår att rektorn skapar sig en bild av hur lärarnas behov av kompetensutveckling inom området ser ut genom att observera undervisning och examinationer samt genom de samtal som rektorn har med lärarna. Rektorn uppger att samtalen genomförs bland annat i arbetslagen och via löpande individuella avstämningar. Just nu ser hen ett behov av fortbildning så att lärarna kan förstå AI bättre, eftersom kompetensen varierar inom lärargruppen.

Vidare framgår det av granskningen att rektorn ser till att lärarna får möjlighet till kompetensutveckling gällande fusk. Rektorn uppger att detta bland annat sker genom kollegialt lärande med lärare från andra skolor. Lärarna berättar också att rektorn organiserar mötesforum där lärarna träffar lärare från andra skolor inom koncernen. Rektorn berättar att lärarna även får kompetensutveckling specifikt inom generativ AI bland annat via en centralt anställd förstelärare. Försteläraren organiserar återkommande såväl obligatoriska som frivilla utbildningstillfällen löpande varje läsår. Enligt rektorn har lärarna även fått kompetensutveckling genom externa föreläsare som berättat om AI. De externa föreläsarna har bland annat avhandlat frågan om hur lärarna ska instruera eleverna att använda AI och hur elever kan försöka undgå upptäckt när de använder AI-verktyg. Intervjuade lärare uppger som exempel på kompetensutveckling att de på rektorns uppdrag arbetar mycket med auskultationer på skolan, vilket gör att de får syn på faktorer

som de annars inte hade uppmärksammat. Rektorn, biträdande rektorn, förstelärarna och andra lärare brukar återkommande delta vid bedömningstillfällen och andra lektioner som ett sätt att säkerställa lärarnas kompetens. De har då samtal med läraren efter lektionen, med fokus på att uppmärksamma områden för vidare utveckling. Lärarna berättar att de därutöver får kompetensutveckling genom de samtal som de för under rektors ledning vid gemensamma möten. Vid dessa tillfällen för de exempelvis diskussioner om specifika fuskhändelser samt arbetar med fiktiva case som beskriver provsituationer. Lärarna uppger att även lärare i små ämnen och de som kanske bara arbetar deltid på skolan deltar vid gemensamma möten. Rektorn berättar att nyanställda lärare alltid får en genomgång av rektorn och biträdande rektorn där de bland annat går igenom regler mot fusk.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att det finns information som innefattar skolenhetens förhållningssätt och rutiner för att hantera fusk. Informationen är samordnad, enhetlig och väl avvägd.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det på skolenheten finns samordnad och enhetlig information om betyg och elevers rättigheter och skyldigheter samt att denna även inkluderar frågor om fusk. I dokumentation från huvudmannen framkommer att skolenheten har regler för fusk i form av en guide till skolpersonalen, en informationsaffisch till eleverna samt ett informationsblad till elever och vårdnadshavare. Av dessa framgår bland annat vad som räknas som fusk, bland annat att det räknas som fusk att utan lärarens tillåtelse använda AI för att skriva texter som ska lämnas in. Där framgår även vad som händer om en elev fuskar, inklusive att upprepat fusk kan leda till avstängning och att läraren vid fusk gör en bedömning om underlaget går att användas för betygssättning. Intervjuade lärare och elever berättar att rektorn, ämneslärare och mentorerna ger likalydande och kompletterande information om reglerna och skälen till dessa. Rektorn uppger att lärarna avgör när och hur AI får användas. Lärarna uppger att de alltid informerar eleverna om detta och att eleverna då ska presentera vad som använts. Eleverna berättar att lärarna är tydliga med hur eleverna får använda AI i olika ämnen och varför.

Det framgår vidare av granskningen att rektorn ser till att den information som skolan ger om fusk är väl avvägd i relation till elevgruppen och inte tar omotiverat stort utrymme från undervisningen. Såväl elever som rektorn och lärarna berättar att samtliga elever får tydlig information om skolans regler, förhållningssätt och arbetssätt avseende fusk i början på terminerna samt i anslutning till examinationer. Sammantaget tar informationen inte omotiverat lång tid enligt dessa. Informationen baseras på ett gemensamt underlag och är därför likalydande. Rektorn uppger att hen bestämt vad som ska kommuniceras ut till eleverna och när det ska ske samt att hen påminner och ställer kontrollfrågor till lärarna om de har utfört uppdraget. Enligt rektorn avgör lärarna när och hur eleverna får använda AI. Lärarna uppger att de alltid gör detta och att eleverna då ska presentera vad de använt.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande fusk, inklusive användning av generativ AI.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande. Såväl rektorn som lärarna uppger att det råder en samsyn mellan rektorn och lärarna på skolenheten gällande fusk. Rektorn går återkommande igenom skolenhetens förhållningssätt med lärarna och säkerställer att alla dessa är kända. Enligt lärarna har de alla fått samma information om förhållningssätten och det är samma regler kring fusk inom skolenheten. Reglerna innebär att eleverna inte får använda otillåtna hjälpmedel under prov, plagiera, använda AI på ett otillåtet sätt eller samarbeta vid enskilda uppgifter. Information om vad som gäller får lärarna bland annat i samband med läsårets uppstartsdag, av personalhandboken och skolenhetens årshjul. Lärarna uppger att det är en styrka att rektorn håller samtalet om fusk levande även utanför formella mötestillfällen. Lärarna har fått uppdraget av rektorn att auskultera hos varandra och sedan avrapportera till rektorn hur de upplevt att arbetet mot vilseledande fungerar, vilket ska bidra till ökad likvärdighet i hur lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt. Rektorn uppger att nyanställda lärare alltid får en genomgång av rektorn och biträdande rektorn där de bland annat går igenom regler mot fusk. Enligt rektorn har det tidigare funnits lärare som varit osäkra över vilket förhållningssätt de ska tillämpa, men att rektorn nu satt in stöd så att alla lärare ska känna sig trygga i skolans arbetssätt har motverkat detta.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra informationen om vad som gäller vid vilseledande känd bland eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna informerar eleverna om betyg, rättigheter och skyldigheter gällande fusk och användning av AI-verktyg. I intervjuerna med rektorn och lärarna framkommer att rektorn har gett lärarna i uppdrag att ge samtliga elever tydlig information om skolans regler, förhållningssätt och arbetssätt avseende fusk i början på terminerna samt i anslutning till examinationer. Enligt de intervjuade brukar rektorn ställa kontrollfrågor till lärarna om de har utfört uppdraget. Rektorn säkerställer även med eleverna om de fått information om reglerna kring fusk, via en elevenkät som skolan genomför varje år.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för hur situationer där en eller flera elever fuskar ska hanteras och ger ett aktivt stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att skolenheten har en fastställd arbetsgång vid situationer där elever vilseleder eller försöker vilseleda. Av intervjuerna med lärarna och rektorn samt av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att skolan har rutiner för hur lärarna och rektorn ska hantera fusk. Skolan har regler för fusk i form av en guide till skolpersonalen, en informationsaffisch till eleverna samt ett informationsblad till elever och vårdnadshavare. Av dessa framgår bland annat vad som räknas som fusk och vad som händer om en elev fuskar, inklusive att upprepat fusk kan leda till avstängning och att läraren vid fusk gör en bedömning om underlaget går att använda för betygssättning. Intervjuade lärare och elever berättar att rektorn, ämneslärare och mentorerna ger likalydande och kompletterande information om reglerna och varför skolan har dessa regler. Enligt lärarna framgår det tydligt av skolans regler vilka steg lärarna ska ta ifall de upptäcker fusk. Elever som fuskat får vid behov stöd i sina fortsatta studier och stöd av skolans kurator, enligt rektorn. Lärarna uppger att rektorn ger dem stöd i situationer där elever fuskat, bland annat genom att det främst är rektorn som hanterar de konsekvenser som fusk får för eleverna.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Det framgår av granskningen att rektorn ser till att lärarna känner till rutinerna för hur de ska hantera situationer där elever vilseleder vid en bedömningssituation. Såväl rektorn som lärarna uppger att skolans gemensamma arbetssätt gällande fusk är kända bland lärarna. Rektorn berättar att hen gör rutinerna kända genom att regelbundet gå igenom dessa med lärarna. Denna information får lärarna bland annat i samband med läsårets uppstartsdag, av personalhandboken och skolenhetens årshjul. Nyanställda lärare får alltid en genomgång av skolans arbetssätt, vilket rektorn ansvarar för. Enligt rektorn underlättar det faktum att skolenheten är förhållandevis liten arbetet med att skapa likvärdighet.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna arbetar med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag och att de i detta arbete gör vissa avvägningar för att minska risken för fusk. Den information eleverna får av lärarna i syfte att motverka vilseledande är samordnad, väl avvägd och enhetlig.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera om de bedömningsunderlag de inhämtar är tillförlitliga samt minimerar risken för vilseledande vid gymnasiearbetet. Lärarna och eleverna uppger att lärarna medvetet använder flera olika examinationsformer i arbetet mot fusk. Som exempel får eleverna ibland skriva prov i en låst digital provplattform, ibland får de endast använda papper och penna, i vissa fall gör eleverna inlämningsuppgifter och andra gånger testar lärarna elevernas kunskaper genom muntliga examinationer. Enligt såväl elever som lärare använder lärarna olika system för att kontrollera om det är eleverna själva som skrivit sin text vid inlämningsuppgifter som ligger till grund för elevernas betyg. Lärarna ger också

exempel på att de genomför examinationer där eleverna får visa sina kunskaper praktiskt i klassrummet samt att de testar elevernas kunskaper på olika sätt vid olika tillfällen.

För att minimera risken för fusk vid arbetet med den teoretiska delen av gymnasiearbetet så uppger lärarna att de handleder eleverna genom hela arbetsprocessen och regelbundet samtalar med dem om de texter som eleverna arbetar med. Eleverna för dagbok över sitt gymnasiearbete och skriver gymnasiearbetet i skolans lärplattform. Därigenom ser ansvarig lärare hur arbetet växer fram. Elever och lärare berättar att lärarna har god kunskap om hur eleverna uttrycker sig i text när det är dags för gymnasiearbetet att de ser om eleverna formulerat sina texter själva eller använt generativ AI. Eleverna utför dessutom en praktisk uppgift och någon form av muntlig redovisning av arbetet och rapporten, vilket gör det extra svårt för dem att fusk.

Det framgår vidare av granskningen att lärarna ger information till eleverna som är samordnad, väl avvägd och enhetlig i syfte att motverka fusk. Såväl rektorn och lärare som elever berättar att samtliga elever får tydlig information av lärarna om skolans regler, förhållningssätt och arbetssätt avseende fusk i början på terminerna samt i anslutning till examinationer. Särskilt vid examinationer är informationen anpassad utifrån det praktiska genomförandet. Informationen om reglerna och skälen till dessa är likalydande och kompletterande och ges både av elevernas mentorer och undervisande lärare i det aktuella ämnet. Intervjuade elever uppger att de upplever att informationen är väl avvägd så att alla förstår, men att det samtidigt inte tar onödigt mycket tid från lektionerna. Reglerna finns såväl i skolans lärplattform som upphängda i varje klassrum. Intervjuade lärare uppger att eleverna får information om att de kan vända sig till valfri lärare, mentor eller skolans rektor om de har ytterligare frågor om reglerna. Eleverna säger att de är medvetna om vilka regler skolan har, att de förstår reglerna och att lärarna påminner dem om vad som gäller i olika ämnen och varför.

Av granskningen framgår även att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg. Eleverna uppger att både mentorerna och lärarna i deras olika ämnen förklarar för eleverna att det är viktigt att de är källkritiska när de använder AI och inte tar för givet att den text AI genererar är korrekt. Därför behöver eleverna bland annat kontrollera den information som de får när de använder AI för att leta information. Lärarna berättar att eleverna vid ett antal tillfällen i början av år 3 får särskild undervisning om hur de kan och får använda AI i gymnasiearbetet. Lärarna uppger även att de alltid anger vilka verktyg eleverna får använda vid examinering. Om generativ AI är tillåtet så ska eleverna presentera hur de gått till väga, exempelvis hur den prompt de använt är formulerad. Eleverna berättar att lärarna är tydliga med hur eleverna får använda AI i olika ämnen och varför. Exempelvis är det inte tillåtet att använda AI för att skriva en hel text eller klippa

in en AI-genererad text som sin egen, men däremot får eleverna använda AI i vissa ämnen som ett hjälpmedel för att få idéer och för att leta information.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna till viss del följer upp bedömningssituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik samt att de i detta arbete tar hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande.

Av granskningen framgår det att lärarna i varierande grad följer upp sina examinationsformer i syfte att motverka vilseledande. Av intervju med rektorn och lärarna samt av dokumentationen från huvudmannen framgår att lärarna vid olika tillfällen under läsåret arbetar gemensamt i ämnes- och arbetslag samt enskilt med att planera och utforma bedömningssituationer. Lärarna tar då hänsyn till risken för vilseledande när de utformar nya bedömningssituationer. Lärarna berättar dock att det varierar i vilken mån de även följer upp och utvärderar ändamålsenligheten i befintliga bedömningsunderlag. Lärarna på el- och energiprogrammet uppger att de träffas i ämneslag en gång i månaden och att de då bland annat diskuterar hur säkra de befintliga examinationsformerna är mot fusk. Lärarna på teknikprogrammet berättar att de förvisso alltid kontrollerar att de täckt allt centralt innehåll innan eleverna ska betygssättas, men att de inte följer upp genomförd examinering för att dra slutsatser om hur framtida bedömningar bör ske. Ingen av lärargrupperna brukar heller involvera elever i uppföljningsarbetet för att ta del av deras erfarenheter av i vilken mån fusk riskerar att förekomma i olika examinationsformer. Lärare och elever uppger emellertid att det förekommer att elever spontant på tu man hand berättar för vissa lärare om andra elevers fusk.

Vidare framgår av granskningen att lärarna arbetar kontinuerligt för att utveckla sin förmåga att göra avvägningar i sin bedömningspraktik utifrån riskbedömningar givet den snabba tekniska utvecklingen. Lärarna uppger att de arbetar mycket med kollegiala auskultationer på skolan, med fokus på att uppmärksamma områden för vidare utveckling vad gäller arbetet mot fusk. De brukar även under gemensamma mötestider kollegialt diskutera specifika händelser och arbetar med fiktiva case som beskriver fusk vid olika provsituationer. Enligt lärarna behöver de även själva arbeta mycket för att hålla sig uppdaterade med den tekniska utvecklingen, både enskilt och i grupp. I detta arbete är de lärare som är särskilt duktiga inom AI viktiga och tillsammans hittar de sätt att göra riskbedömningar. Dessa överväganden har bland annat lett fram till olika ställningstaganden på skolenheten, exempelvis vad gäller användningen av inlämningsuppgifter.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna på flera sätt har goda strategier för att upptäcka situationer där elever vilseleder. Dock har lärarna endast delvis beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om hur skolan hanterar fall av vilseledande och vilka konsekvenser vilseledande kan få för eleverna. Lärarna berättar att de har skolgemensamma arbetssätt kring hantering av vilseledande som alla lärare känner till och ska följa. Intervjuade lärare och elever berättar att rektorn, ämneslärare och mentorerna ger likalydande och kompletterande information om reglerna och skälen till dessa. Intervjuade elever uppger att de förstår reglerna samt att alla elever har tillgång till dessa i skriftlig form och får påminnelser om dem från lärarna. Eleverna uppger att det är tydligt vad som händer om de fuskar och att det framgår av skolans konsekvenstrappa. Då rapporterar läraren till rektorn, som tar beslut om vidare åtgärder. Vidare innebär fusk att den aktuella uppgiften blir underkänd.

Vidare framgår av granskningen att lärarna använder olika strategier för att upptäcka vilseledande vid bedömningssituationer på plats i en lektionssal. Lärarna ger flera exempel på hur de går tillväga för att motverka och upptäcka fusk vid olika fysiska prov- eller redovisningssituationer. Eleverna får inte ha jackor eller väskor vid sina platser. Eleverna får inte heller ha huvudbonad, huvor uppfällda, digitala klockor, hörlurar och vattenflaskor samt inte gå på toaletten under provet. Lärarna plockar alltid in elevernas mobiltelefoner inför prov. Vidare använder de ibland skärmar mellan elever samtidigt som läraren rör sig runt i klassrummet. Ofta delar de upp eleverna i mindre grupper och placerar dem i olika rum, under övervakning av en lärare. Eleverna får dock inte röra sig runt i klassrummet, utan får räcka upp handen när de är klara med provet. Lärarna är alltid två vid examinationer. Vid misstanke om fusk kan lärarna exempelvis be eleverna ställa sig upp och visa om de har något otillåtet med sig, vilket har förekommit enligt intervjuade lärare. I de fall eleverna gör provet i en låst digital provplattform så följer läraren elevernas skrivande löpande, vilket gör att läraren exempelvis märker om en elev skulle klippa in en text. Inför uppstarten av bedömningstillfället går läraren runt och kontrollerar att inga program är igång i bakgrunden på elevernas datorer.

Av granskningen framgår vidare att lärarna har arbetssätt för att upptäcka fusk vid bedömningstillfällen utanför lektionstid. Lärarna uppger att de för att

minimera risken för fusk i gymnasiearbetet handleder eleverna genom hela arbetsprocessen och samtalar med dem regelbundet om de texter som eleverna arbetar med. Eleverna för dagbok över sitt gymnasiearbete och skriver gymnasiearbetet i skolans lärplattform. Därigenom kan ansvarig lärare se hur arbetet växer fram. Elever och lärare uppger att lärarna känner sina elever så väl att när det är dags för gymnasiearbetet så kan de avgöra om eleverna formulerat sina texter själva eller använt generativ AI. Eleverna utför dessutom en praktisk uppgift och någon form av muntlig redovisning av arbetet och rapporten, vilket gör det extra svårt att fuska. I de fall eleverna får använda AI måste de tillkännage att och varför de gjort det samt bifoga referenslista. Lärarna uppger vidare att de har olika system för att kontrollera att det är eleverna själva som gjort andra typer av inlämningsuppgifter som ligger till grund för elevernas betyg. Vissa lärare ställer kontrollfrågor om det som elever lämnat in och andra följer elevernas skrivande i lärplattformen, för att se hur texter växer fram. Lärarna använder även så kallade AI-detektorer som kan indikera om eleverna utan tillåtelse har använt sig av generativ AI samt kontrollerar den tillåtna prompten. Enligt lärarna och rektorn känner lärarna igen elevernas språkliga nivå och kunskaper så väl att de kan avgöra om det är eleven själv som skrivit samt att de kombinerar olika examinationsformer för att få ett tillförlitligt underlag.

Vidare framgår av granskningen att lärarna är särskilt uppmärksamma vid genomförandet av nationella prov för att minska riskerna för vilseledande. Enligt eleverna, lärarna och rektorn är risken för fusk vid nationella prov ytterst liten. Lärarna berättar att de särskilt beaktar resultaten av nationella prov vid betygssättning och därför är extra noga med att utforma dessa provsituationer så att eleverna inte ska kunna fuska. Lärarna har i grunden samma försiktighetsåtgärder som vid andra examinationsformer. Dessutom det brukar det vara fler lärare närvarande vid nationella prov. Rektorn berättar också att lärarna gör en särskild bedömning om vilka salar som är lämpliga för nationellt prov. I den mån lärarna tillåter toalettbesök under längre prov så eskorterar de eleverna dit och kontrollerar toaletterna före och efter att de används. Lärarna berättar att de under nationella prov också har särskilt fokus på de elever de vet av erfarenhet har benägenhet att fuska.

Av granskningen framgår att lärarna gör överväganden vid situationer som handlar om vilseledande men att de inte alltid följer de gemensamma arbetssätt som finns på skolenheten, som innebär att de ska rapportera fusk till rektorn. Enligt lärarna finns det gemensamma och välkända arbetssätt på skolan för hur de ska hantera fall av vilseledande i bedömningssituationer, vilka finns beskrivna i skolans regler och förhållningssätt till fusk. Av dessa framgår vad som är fusk och att lärarna alltid ska rapportera misstänkt fusk, vilket intervjuade lärare bekräftar att de känner till. Intervjuade lärare på el- och energiprogrammet uppger att fusk förekommer varje vecka, särskilt vid examinerande uppgifter som eleverna arbetar med utanför den låsta digitala provplattformen. Fusk förekommer särskilt

under senare delen av terminerna, när elevernas uppgifter blir fler och svårare. Även lärarna på teknikprogrammet uppger att det vid varje inlämningstillfälle finns någon elev som försöker fuska. Särskilt i teknikämnen är det vanligt med fusk och i de fall elever har tillgång till generativ AI. Samtidigt framgår av underlag som huvudmannen lämnat till Skolinspektionen samt av uppgifter från skolans rektor att lärarna endast informerade rektorn om totalt fyra fall av misstänkt fusk under det senaste läsåret. Ett av dessa fall uppmärksammade rektorn själv i samband med en examination.

Identifierade utvecklingsområden

Det skiljer sig åt i vilken mån olika bedömningssituationer som lärarna utformar är tillförlitliga

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att skolenheten behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Stärk arbetet mot vilseledande genom att utforma bedömningssituationer som minskar risken för fusk

Av skollagen framgår att läraren vid betygssättning ska sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.¹ För att med säkerhet kunna avgöra vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper behöver läraren ha utformat ändamålsenliga bedömningssituationer som kan säkerställa ett brett och varierat betygsunderlag.² Ju tyngre vägande bedömningssituationen är, desto viktigare blir det också att genomförandet sker på ett tillförlitligt sätt. Det är särskilt viktigt när betyget kan få en större betydelse för eleverna, till exempel som grund för behörighet och urval till nästa utbildningsnivå.³ Betyg kan användas på olika sätt: för att följa elevernas kunskapsutveckling, för utvärdering av verksamheten och för behörighet och urval till fortsatta studier. Det är därför viktigt att betygen är rättvisande och likvärdiga och betygssättningen rättssäker.⁴

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera om de bedömningsunderlag de inhämtar är tillförlitliga. Samtidigt förekommer fusk regelbundet i olika ämnen på skolenheten. Särskilt vid examinerande uppgifter utanför den låsta digitala provplattformen och vad gäller uppgifter som eleverna lämnar in. Fusk förekommer särskilt under senare delen av terminerna, när elevernas uppgifter blir fler och svårare och i de fall elever har tillgång till generativ AI.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna i högre grad verkar för att kontrollera bedömningssituationerna och elevernas skoluppgifter, så de bedömningsunderlag de inhämtar blir tillförlitliga. Beroende på ämne kan lärarna bland annat göra avvägningar och skapa betygsgrundande skoluppgifter som eleverna gör under lektionstid i de fall lärarna bedömer det lämpligt. Det kan till

¹ 15 kap. 24 § andra stycket skollagen (2010:800).

² Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 18, 20.

³ Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 20.

⁴ Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 5.

exempel handla om muntlig examination, seminarier eller liknande. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)⁵.

Lärarna arbetar i varierande grad med att utveckla sin bedömningspraktik

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att skolenheten även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Följ upp bedömningssituationerna och ta hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande

Av Skolverkets allmänna råd om betyg och provning framgår att läraren bör följa upp hur ändamålsenligt betygsunderlaget har varit i samband med betygssättningen. Det är också lärarens ansvar att ta reda på hur väl det har fungerat att samla in ett brett och varierat betygsunderlag inför betygssättningen, inklusive hur ändamålsenliga olika bedömningssituationer har varit samt att analysera betygsunderlagets relevans. Resultaten av analysen bör användas för att utveckla de egna formerna för bedömning och dokumentation.⁶

Av granskningen framgår det att lärarna i varierande grad följer upp sina examinationsformer i syfte att motverka vilseledande. Lärarna arbetar för visso med att planera och utforma bedömningssituationer, men det varierar i vilken mån de även följer upp och utvärderar ändamålsenligheten i befintliga bedömningsunderlag. Exempelvis kontrollerar lärarna på teknikprogrammet visserligen alltid att de täckt allt centralt innehåll innan eleverna ska betygssättas, men de följer inte upp genomförd examinering för att dra slutsatser om hur framtida bedömningar bör ske. Ingen av lärargrupperna brukar heller involvera elever i uppföljningsarbetet för att ta del av deras erfarenheter av i vilken mån fusk riskerar att förekomma i olika examinationsformer. Utan sådan uppföljning av bedömningsunderlagen finns risk att lärarna inte skapar sig tillräckliga förutsättningar att stärka sin beredskap att hantera fusk som exempelvis sker med otillåten AI-användning, inte minst givet den snabba teknikutvecklingen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna utvecklar sitt arbete med att följa upp hur ändamålsenliga bedömningsunderlagen har varit i samband med betygssättning och utvärdera olika skoluppgifter kopplat till hur bedömning och betygssättning fungerat. I sådan uppföljning kan även frågor som kan knytas till vilseledande aktualiseras, exempelvis i de fall det förekommit att någon eller några elever försökt vilseleda genom att använda generativ AI. Skolverket har

⁵ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-14.

⁶ Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417

material som kan användas i detta arbete: Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning⁷ samt: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)⁸.

Lärarna arbetar inte alltid i enlighet med skolans rutiner för hantering av fusk

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att skolenheten även behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Stärk arbetet mot vilseledande genom att följa skolenhetens gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor.⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.¹⁰ I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning framhålls att rektorn har en central roll för lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg.¹¹ I förordning om läroplan för gymnasieskolan anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat.¹²

Av granskningen framgår att lärarna inte alltid följer skolans beslutade arbetssätt. Det finns gemensamma och välkända arbetssätt på skolan för hur lärarna ska hantera fall av vilseledande i bedömningssituationer, vilka finns beskrivna i skolans regler för fusk. Av dessa framgår vad som är fusk och att lärarna alltid ska rapportera misstänkt fusk till rektorn. Intervjuade lärare uppger att fusk eller försök till fusk är ganska vanligt förekommande, särskilt vid vissa examinationsformer. Samtidigt framgår av granskningen att rektorn endast fått information om totalt fyra fall av misstänkt fusk under det senaste läsåret. Att inte alla lärare på skolenheten följer arbetsgången ifall de upptäcker vilseledande, riskerar leda till att eleverna inte behandlas likvärdigt. Detta kan i sin tur kan bidra till en osäkerhet eller otydliga förväntningar i skolans arbete med att motverka fusk och otillåten användning av AI-verktyg.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna tillämpar de gemensamma arbetssätt som finns på skolenheten för hur de ska hantera situationer då de misstänker eller upptäcker fusk eller otillåten AI-användning vid

⁷ Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417

⁸ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-14.

⁹ 2 kap. 9 § skollagen

¹⁰ 2 kap. 10 § skollagen

¹¹ Skolverket (2025). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning*. Stockholm: Skolverket. SKOLFS 2022:417, s. 23.

¹² Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

bedömningssituationer. Det kan handla att hantera en provsituation på plats, vilseledande som lärare upptäcker i efterhand vid exempelvis gymnasiearbetet eller tillfällen där lärare och elev inte är överens ifall eleven fuskat eller inte. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#)¹³.

På Skolinspektionens vägnar

X Marcus Rönnegård

Beslutsfattare
Signerat av: Marcus Rönnegård

X Ulf Pantzare

Föredragande
Signerat av: Ulf Pantzare

I handläggningen av ärendet har även utredarna Anders Haglund och Lena Johansson medverkat.

¹³ Skolverket (2025). *Från bedömningar till betyg*. < <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-bedomningar-till-betyg#Fuskochotillatnaverktyg> >. Hämtad 2026-10-14.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på NTI Gymnasiet Kristianstad den 2–4 september 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Lena Johansson och Ulf Pantzare.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av följande:

- två gruppintervjuer med totalt åtta elever från gymnasieår 2 och 3 som studerar på el- och energiprogrammet samt teknikprogrammet
- två gruppintervjuer med totalt åtta lärare som undervisar på el- och energiprogrammet samt teknikprogrammet
- en intervju med ansvarig rektor för skolenheten
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁴

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)¹⁵ anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).¹⁶ Vid betygssättning i ett ämne

¹⁴ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

¹⁵ Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

¹⁶ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).¹⁷ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).¹⁸

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

¹⁷ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

¹⁸ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).